

Bölüm 31

Postpartum Takip-İzlem ve Taburculuk Protokolü

Seda AKGÜN KAVURMACI¹

Postpartum dönem veya dördüncü trimester olarak bilinen doğumdan sonraki 12 hafta, anne ve bebeğinin hayatında kritik bir dönemdir. Gebelikte ve postpartum ilk yılda meydana gelen ölümler olarak tanımlanan anne ölümleri, doğum sonrası ilk 42 günde en yüksektir ve toplam anne ölümlerinin % 45'ini oluşturmaktadır.

Doğum Sonrası İlk Değerlendirme

- Postpartum ilk saat içerisindeki değerlendirmeyi kapsar.
- Bilinç durumu kontrol edilir.
- Vital bulgular değerlendirilir (15 dakikada bir).
 - ✓ Kan basıncı
(>140/90 mmHg ve/veya öykü varsa preeklampsi-eklampsi açısından
90/50 mmHg kanama ve ortostatik hipotansiyon açısından değerlendirme, takip ve tedavi)
 - ✓ Nabız
 - ✓ Solunum sayısı
 - ✓ Ateş
- Postpartum hemoraji profilaksi uygulamalarından biri başlanır.
 - ✓ Oksitosin (10 Ü İM veya 10 Ü İV 3-5 dakikada veya 10 Ü+500cc %0,9 NaCl infüzyon)
 - ✓ Ergonovin (0,2 mg İM; tansiyon yüksekliği ve kalp hastalığında kontrendike)
 - ✓ Misoprostol (oksitosin kullanılamadığında 600 µg oral)
- Vajinal kanama ve uterus involüsyonu değerlendirilir.
- Vajinal doğum sonrası epizyotomi, perine ve rektal muayene yapılır.
- Fundus masajı öğretilir.
- İdrar çıkışı değerlendirilir (Vajinal doğum sonrası hasta miksiyona teşvik edilir, sezaryen sonrası idrar renk ve miktarı kontrol edilir).
- Gebeliğe ya da doğuma bağlı komplikasyon varsa tedavisine başlanır.
- Anne Rh (-) ise bebek kan grubu değerlendirilir.
- Oral beslenmeye geçilir. (herhangi bir komplikasyon yoksa vajinal doğum sonrası hemen, sezaryen 4-8 saat sonra)
- Anne emzirmeye teşvik edilir ve eğitim verilir.

¹ İKÇÜ Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği

Doğumu takip eden haftalar, kadının birden fazla fiziksel, sosyal ve psikolojik değişikliğe uyum sağladığı, uzun dönem sağlık durumunu etkileyen, anne ve bebeği için kritik bir dönemdir. Ancak bu dönemde kadınların yaklaşık % 40'ı doğum sonrası kontrollerine gitmemektedirler. Doğum sonrası bakımın yetersiz kalması, kronik sağlık durumlarının yönetimini ve etkili kontrasepsiyona erişimi engelleyerek, kısa aralıklı gebelik ve erken doğum riskini artırmaktadır. Doğum sonrası bakım kolay ulaşılabilir olmalı ve kadınlar kontrollerin önemi hakkında bilgilendirilmelidir.

KAYNAKLAR

- *TC Sağlık Bakanlığı Doğum Sonu Bakım Yönetim Rehberi 2014.
- *ACOG Committee Opinion No. 736: Optimizing Postpartum Care. Obstet Gynecol. 2018 May;131(5):e140-e150.
- *Paladine HL, Blenning CE, Strangas Y. Postpartum Care: An Approach to the Fourth Trimester. Am Fam Physician. 2019 Oct 15;100(8):485-491.
- *World Health Organization. WHO recommendations on postnatal care of the mother and newborn. October 2013.